Skatteutskottets betänkande

1983/84:19

om konkurrensneutral redovisning av mervärdeskatt, m. m. (prop. 1983/84:75)

Sammanfattning

I propositionen föreslås att kontantprincipen vid mervärdeskatteredovisningen avvecklas och att i övergången anstånd med skatteinbetalningen skall kunna medges, dock längst till utgången av år 1984, om synnerliga skäl föreligger. I tre motioner som väckts med anledning av propositionen yrkas antingen avslag på propositionen eller ytterligare lättnader i övergången. Utskottet tillstyrker propositionen med dels den ändringen att betalningsanstånd enligt utskottet bör kunna medges till utgången av år 1985, dels ytterligare några detaljändringar.

En motion om avskaffande av mervärdeskatten vid import avstyrks av utskottet.

Propositionen

Regeringen (finansdepartementet) föreslår i proposition 1983/84:75 att riksdagen antar ett vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt.

I propositionen föreslås att den nuvarande dispensmöjligheten till en kontantmässig redovisning av mervärdeskatt och särreglerna om en kontantmässig redovisning av avbetalningshandeln slopas den 1 mars 1984. Mervärdeskatten kommer då att redovisas enligt ett enhetligt och konkurrensneutralt redovisningssystem, som är anknutet till den redovisningsskyldiges bokföring.

Lagförslaget har följande lydelse.

Rättelse: S. 15, rad 22: Stavfel är rättat.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt

Härigenom föreskrivs att 5 a, 15, 17, 70 och 74 §§ samt anvisningarna till 17 § lagen (1968:430) om mervärdeskatt[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 a §[2]	
Redovisningsskyldighet inträder när affärshändelse, genom vilken skattskyldighet har inträtt, enligt god redovisningssed bokförs eller borde ha bokförts, om ej annat följer av andra – *fjärde* styckena eller av 5 b §. Är den skattskyldige varken bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1976:125) eller skyldig att föra räkenskaper enligt jordbruksbokföringslagen (1979:141) inträder dock redovisningsskyldighet när skattskyldighet inträder enligt 4 §.	Redovisningsskyldighet inträder när affärshändelse, genom vilken skattskyldighet har inträtt, enligt god redovisningssed bokförs eller borde ha bokförts, om ej annat följer av andra – *tredje* styckena eller av 5 b §. Är den skattskyldige varken bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1976:125) eller skyldig att föra räkenskaper enligt jordbruksbokföringslagen (1979:141) inträder dock redovisningsskyldighet när skattskyldighet inträder enligt 4 §.
Vid kreditförsäljning med förbehåll om återtaganderätt enligt konsumentkreditlagen (1977:981) eller lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. får redovisningsskyldigheten anstå till dess betalning inflyter från köparen. Om fordringen diskonteras eller överlåts utan samband med överlatelse av verksamheten eller del därav inträder dock redovisningsskyldighet vid diskonteringen eller överlätelsen. I fråga om annat tillhandahållande mot kredit kan länsstyrelsen, när principerna för den skattskyldiges bokföring föranleder det, medge att redovisningsskyldigheten inträder först vid beskattningsårets utgång, dock senast när betalning inflyter eller fordringen diskonteras eller överlåts.	*Vid* tillhandahållande mot kredit kan länsstyrelsen, när principerna för den skattskyldiges bokföring föranleder det, medge att redovisningsskyldigheten inträder först vid beskattningsårets utgång, dock senast när betalning inflyter eller fordringen diskonteras eller överlåts. *Ett sådant medgivande omfattar inte kreditförsäljning med förbehåll om återtagandérätt enligt lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.*
Länsstyrelsen får, när särskilda skäl föreligger, medge att vad som sägs i andra stycket om redovisningsskyldighetens inträde vid kreditförsäljning med förbehåll om	

[1] Lagen omtryckt 1979:304.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:885.
[2] Senaste lydelse 1981:1276.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

återtaganderätt skall tillämpas tills vidare av viss skattskyldig även i annat fall.

Försätts skattskyldig i konkurs inträder redovisningsskyldighet för konkursgäldenären för alla affärshändelser för vilka skattskyldighet men ej redovisningsskyldighet har inträtt före konkursutbrottet. Den som övertar skattskyldigs verksamhet eller del därav är redovisningsskyldig för affärshändelse som inträffar efter övertagandet, i den mån redovisningsskyldighet ej har inträtt för den tidigare ägaren.

(Se vidare anvisningarna.)

15 §[3]

Redovisning av skatt för viss redovisningsperiod skall omfatta affärshändelser genom vilka redovisningsskyldighet har inträtt enligt 5 a §.

Uppkommer förlust på fordran, för vilken utgående skatt har redovisats, får ett mot denna skatt svarande belopp avdragas i redovisningen för den period då förlusten uppkommer. Inflyter därefter betalning för sådan fordran skall beloppet åter upptagas i redovisningen.

Uppkommer förlust på fordran, för vilken utgående skatt har redovisats, får ett mot denna skatt svarande belopp avdragas i redovisningen för den period då förlusten uppkommer. Inflyter därefter betalning för sådan fordran skall beloppet åter upptagas i redovisningen. *Återtages vara med stöd av förbehåll om återtaganderätt enligt konsumentkreditlagen (1977:981) eller lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. får avdrag göras för vad säljaren vid avräkning gottskriver köparen för värdet av den återtagna varan, endast om det kan visas att köparen helt saknat rätt till avdrag för ingående skatt som hänför sig till dennes förvärv av varan.*

Lämnas återbäring, bonus eller annan rabatt, som icke utgör s.k. villkorlig rabatt, i efterhand och avser förmånen skattepliktig omsättning, för vilken utgående skatt redovisats, får belopp motsvarande den del av den tidigare redovisade skatten som belöpt på den utgivna förmånen avdragas i den ordning som gäller för den skattskyldiges redovisning av utgående skatt. Utges förmånen till skattskyldig skall avdraget grundas på kreditnota eller motsvarande handling. Av handlingen skall framgå minskningen av både vederlag och skatt.

Handling som avses i tredje stycket skall ligga till grund även för avdrag för annan kundkreditering som avser skattepliktig omsättning.

Uthyr eller upplåter den som är skattskyldig enligt 2 § fjärde stycket, inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket beslut om skattskyldighet har meddelats, fastigheten eller del därav till någon som ej bedriver verksamhet som medför skattskyldighet enligt denna lag, skall

[3] Senaste lydelse 1982: 449.

†1 *Riksdagen 1983/84. 1 saml. Nr 75*

Rättelse: S. 14, rad 8 Står: 31 mars Rättat till: 1 mars
Rättelse på rättelse: S. 13, raderna 2 och 3 skall kursiveras

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

beloppet av åtnjutna avdrag för ingående skatt för ifrågavarande fastighet eller del därav återföras. Sker sådan uthyrning eller upplåtelse sedan tre men ej sex år har förflutit från utgången av det kalenderår under vilket beslut om skattskyldighet har meddelats skall återföring göras med hälften av det belopp som nu sagts.

Vad som sägs i femte stycket tillämpas även när fastighetsägaren tar uthyrd eller upplåten fastighet eller del därav i anspråk för användning i verksamhet som ej medför skattskyldighet samt när uthyrd eller upplåten fastighet säljs.

Återföring skall ske i deklarationen för den redovisningsperiod under vilken den skattepliktiga uthyrningen eller upplåtelsen har upphört eller fastigheten har sålts.

Exporteras en vara av det slag som anges nedan, skall den ingående mervärdeskatt som hänför sig till förvärvet av varan återföras, om den skattskyldige inte visar att varan har innehafts endast av skattskyldiga. De varor som avses är

1) andra varor än sådana som avses i 18 § fjärde stycket och som helt eller till väsentlig del består av guld, silver eller platina,

2) naturpärlor, naturliga och syntetiska ädelstenar,

3) varor, som helt eller till väsentlig del består av koppar, mässing, tenn, brons eller nysilver,

4) vapen med undantag av sådana skjutvapen som omfattas av vapenlagen (1973: 1176),

5) alster av bildkonst,

6) konstalster av glas, porslin eller annan keramik,

7) möbler,

8) fartyg eller luftfartyg.

Återföring enligt åttonde stycket skall ske i deklarationen för den redovisningsperiod under vilken varan har exporterats.

(Se vidare anvisningarna.)

17 §[4]

Skattskyldig som är redovisningsskyldig får med de begränsningar som anges i 18 § vid redovisning av skatt avdraga ingående skatt som hänför sig till förvärv eller införsel för verksamhet som medför skattskyldighet. Avdrag får göras även för ingående skatt som hänför sig till framställning för utgivares räkning av tryckt upplaga av sådan publikation som är undantagen från skatteplikt enligt 8 § 6. Rätt till avdrag föreligger för den redovisningsperiod då förvärvet eller införseln enligt god redovisningssed har bokförts eller borde ha bokförts om ej annat följer av andra

Skattskyldig som är redovisningsskyldig får med de begränsningar som anges i 18 § vid redovisning av skatt avdraga ingående skatt som hänför sig till förvärv eller införsel för verksamhet som medför skattskyldighet. Avdrag får göras även för ingående skatt som hänför sig till framställning för utgivares räkning av tryckt upplaga av sådan publikation som är undantagen från skatteplikt enligt 8 § 6. Rätt till avdrag föreligger för den redovisningsperiod då förvärvet eller införseln enligt god redovisningssed har bokförts eller borde ha bokförts om ej annat följer av andra

[4] Senaste lydelse 1982: 449.

Nuvarande lydelse

stycket. Har medgivande enligt 5 a § andra stycket erhållits får avdrag göras först vid beskattningsårets utgång eller när betalning dessförinnan har erlagts. Avdrag för ingående skatt som hänför sig till förskotts- eller a contolikvid får göras under den redovisningsperiod då betalning har erlagts eller, i fråga om byggnads- eller anläggningsentreprenad, när faktura med uppgift om skattens belopp har mottagits. Har skattskyldig försatts i konkurs inträder avdragsrätt senast vid konkursutbrottet i fråga om ingående skatt, som hänför sig till förvärv, införsel eller förskotts- eller a conto-likvid före konkursutbrottet.

Vid kreditköp med förbehåll om återtaganderätt enligt konsumentkreditlagen (1977:981) eller lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. får avdrag för ingående skatt göras endast för *skatt som belöper på* vad som har betalats under redovisningsperioden. *Motsvarande gäller när medgivande enligt 5 a § tredje stycket har lämnats och vid förvärv av avverkningsrätt till skog.* Rätten till avdrag för ingående mervärdeskatt som tas ut vid införsel till landet inträder tidigast när en av tullverket utfärdad tullräkning har mottagits av den skattskyldige. Har skattskyldig övertagit annan skattskyldigs verksamhet eller del därav äger han rätt till avdrag för ingående skatt som hänför sig till den tidigare ägarens förvärv för verksamheten, i den mån denne skulle haft rätt till avdrag om skatten hade betalats av honom.

Föreslagen lydelse

stycket. Har medgivande enligt 5 a § andra stycket erhållits får avdrag *för andra förvärv än sådana som skett med förbehåll om återtaganderätt enligt lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.* göras först vid beskattningsårets utgång eller när betalning dessförinnan har erlagts. Avdrag för ingående skatt som hänför sig till förskotts- eller a contolikvid får göras under den redovisningsperiod då betalning har erlagts eller, i fråga om byggnads- eller anläggningsentreprenad, när faktura med uppgift om skattens belopp har mottagits. Har skattskyldig försatts i konkurs inträder avdragsrätt senast vid konkursutbrottet i fråga om ingående skatt, som hänför sig till förvärv, införsel eller förskotts- eller a conto-likvid före konkursutbrottet.

Vid förvärv av avverkningsrätt till skog får avdrag för ingående skatt göras endast för vad som har betalats under redovisningsperioden. Rätten till avdrag för ingående mervärdeskatt som tas ut vid införsel till landet inträder tidigast när en av tullverket utfärdad tullräkning har mottagits av den skattskyldige. Har skattskyldig övertagit annan skattskyldigs verksamhet eller del därav äger han rätt till avdrag för ingående skatt som hänför sig till den tidigare ägarens förvärv för verksamheten, i den mån denne skulle haft rätt till avdrag om skatten hade betalats av honom.

Delägare i samfällighet för vattenreglering, väghållning eller liknande ändamål får avdraga ingående skatt som hänför sig till samfällighetens förvärv med vad som belöper på hans andel i samfälligheten. Vad som nu

Rättelse: S. 12, 5 a § höger spalt, raderna 19–23 Står: *inträder – – – överlåts* Rättat till: Ej kursiv stil.
Raderna 27–29 Står: inträder – – – god re- Rättat till: *inträder – – – god re-*

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

har sagts gäller endast i den mån i samfälligheten deltagande fastighet används i verksamhet som medför skattskyldighet.

Äger ett svenskt aktiebolag, en svensk ekonomisk förening eller en svensk ömsesidig skadeförsäkringsanstalt (moderföretag) mer än nio tiondelar av aktierna i ett eller flera svenska aktiebolag (helägda dotterbolag) och tillhandahåller ett av företagen något annat av företagen en tjänst som inte är skattepliktig får det andra företaget göra avdrag för den skatt som belöper på det förstnämnda företagets förvärv eller införsel för tillhandahållande av tjänsten, i den mån avdragsrätt hade förelegat om förvärvet eller införseln hade gjorts av det skattskyldiga företaget. Vad nu har sagts gäller även aktiebolag vars aktier till mer än nio tiondelar ägs av ett eller flera helägda dotterbolag.

Förvärvar skattskyldig mot vederlag skattepliktig vara inom landet från den som ej är skattskyldig för omsättning av varan, skall som ingående mervärdeskatt för den skattskyldige anses det belopp som skulle ha utgjort utgående mervärdeskatt för säljaren om denne hade varit skattskyldig för omsättningen. Vad nu sagts gäller även den som är skattskyldig för förmedling som avses i punkt 3 första stycket av anvisningarna till 2 §.

Skattskyldig, som i annan verksamhet än serveringsrörelse tillhandahåller kost åt personal, äger rätt till avdrag för ingående skatt som hänför sig till andra förvärv för detta tillhandahållande än sådana som avser livsmedel eller andra förbrukningsvaror, i den mån ej annat följer av andra stycket av anvisningarna.

Redovisar skattskyldig olika verksamheter var för sig får överskjutande ingående skatt i en verksamhet kvittas mot utgående skatt i annan verksamhet.

Om återbetalning av överskjutande ingående skatt som ej kunnat kvittas föreskrivs i 49 §.

(Se vidare anvisningarna.)

70 §

Belopp som avser omsättning eller skatt enligt denna lag anges i helt krontal så att öretal bortfaller.

Skattebelopp under *10* kronor behöver icke betalas in till staten och återbetalas ej heller.	Skattebelopp under *25* kronor behöver icke betalas in till staten och återbetalas ej heller.

74 §

I fråga om delgivning av beslut eller utslag enligt denna lag äger 54 och 55 §§ taxeringslagen motsvarande tillämpning.	*Beslut som avses i 33 § denna lag skall sändas till den skattskyldige i vanligt brev. Sådana försändelser får i särskilda fall rekommenderas eller delges den skattskyldige.* I fråga om delgivning av beslut eller utslag enligt denna lag äger 54 och 55 §§ taxeringslagen *(1956:623)* motsvarande tillämpning.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

Anvisningar
till 17 §[5]

Avdrag för ingående skatt skall styrkas av skattedebitering på inköpsfaktura, avräkningsnota eller motsvarande handling. Detta gäller dock inte om säljaren enligt 16 § tredje stycket är undantagen från skyldighet att på sådan handling ange skattens belopp och inte heller vid inköp från detaljhandeln, om vederlaget understiger 200 kronor. Rätt till avdrag för ingående skatt som anges i 17 § femte stycket föreligger endast om köpehandlingen innehåller sådan uppgift som avses i anvisningarna till 16 § sista meningen.

Avdragsrätten för ingående skatt på driftkostnader för personbil eller motorcykel som utgör inventarium i skattskyldigs verksamhet eller som förhyrs för bruk i sådan verksamhet omfattar alla sådana kostnader oavsett om fordonet helt eller endast delvis används i verksamheten. Används personbil eller motorcykel, som har förhyrts för annat ändamål än yrkesmässig återuthyrning, i mer än ringa omfattning i verksamhet som medför skattskyldighet föreligger avdragsrätt för 50 procent av den ingående skatt som belöper på hyran. Avser ingående skatt i annat fall endast delvis sådant förvärv som omfattas av avdragsrätten eller endast delvis verksamhet som medför skattskyldighet eller verksamhet som endast delvis medför skattskyldighet, skall beloppet av den avdragsgilla ingående skatten bestämmas genom uppdelning efter skälig grund när annat ej följer av 18 § tredje stycket.

Kan det styrkas att vid leverans av vara till skattskyldig här i landet skatt erlagts för utländsk ej skattskyldig leverantörs räkning vid varans införsel, föreligger avdragsrätt för köparen med belopp motsvarande den av tullmyndigheten uttagna skatten, om avdragsrätt förelegat om köparen själv erlagt skatten.

Avdragsrätten för ingående skatt på jordbruksarrende omfattar hela skatten, även om i arrendet ingår värdet av bostad.

Finansieringsföretag äger rätt till avdrag för ingående skatt som hänför sig till värdet av vara som enligt köpeavtal återtagits av företaget.	Finansieringsföretag äger rätt till avdrag för ingående skatt som hänför sig till värdet av vara som enligt köpeavtal återtagits av företaget *när det kan visas att köparen helt saknat rätt till avdrag för ingående skatt som hänför sig till dennes förvärv av varan.*

Skattskyldigs avdragsrätt omfattar även ingående skatt som hänför sig till avhjälpande av skada som han vållat i sin verksamhet.

Förvärv eller införsel för verksamhet föreligger även när skattskyldigs kostnad härför bestrides av skadevållande eller försäkringsgivare.

Har fastighetsägare inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket utförts ny-, till- eller ombyggnad av fastighet medgivits skattskyldighet för uthyrning eller upplåtelse av fastigheten eller del därav enligt 2 § fjärde stycket får han vid redovisningen av skatt avdraga ingående skatt som hänför sig till byggnadsarbeten till den del de avser lokaler, som upplåts för verksamhet som medför skattskyldighet enligt denna lag.

---

[5] Senaste lydelse 1982: 449.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984, såvitt gäller 70 och 74 §§, och i övrigt den 1 mars 1984.

1. De nya bestämmelserna i 5 a, 15 och 17 §§ samt anvisningarna till 17 § tillämpas, om annat inte följer av punkterna 2 och 3 på leveranser och tillhandahållanden som sker efter ikraftträdandet.

2. Ett medgivande som har lämnats enligt de äldre bestämmelserna i 5 a § tredje stycket upphör att gälla vid utgången av februari månad 1984. I sådana fall får länsstyrelsen, när synnerliga skäl föreligger, medge anstånd med betalningen av skatt, som hänför sig till fordringar som har uppkommit under perioderna mars – april, maj – juni, juli – augusti och september – oktober 1984 och för vilka likvid inte har influtit vid utgången av resp. redovisningsperiod. Sådant anstånd får medges längst till utgången av år 1984.

3. Den som är redovisningsskyldig får vid redovisning av skatt för den första redovisningsperioden efter utgången av februari 1984 redovisa utgående skatt som belöper på gjorda tillhandahållanden före den 1 mars 1984 och samtidigt göra avdrag för ingående skatt som hänför sig till förvärv eller införsel före sistnämnda tidpunkt, under förutsättning att redovisningsskyldighet eller avdragsrätt inte har inträtt dessförinnan. Vad nu sagts gäller inte ingående skatt som hänför sig till kreditförvärv med förbehåll om återtaganderätt enligt konsumentkreditlagen (1977: 981) eller lagen (1978: 599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.

Motionerna

1983/84:234 av Knut Wachtmeister m. fl. (m)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en utredning angående slopandet av mervärdeskatten vid import.

1983/84:261 av Inger Josefsson (c) och Lennart Brunander (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att ge länsstyrelserna rätt att medge anstånd med skattebetalningen på sådana fordringar som har uppkommit under 1984. Anstånd bör inte kunna medges längre än till utgången av 1986.

1983/84:262 av Wiggo Komstedt (m)

I motionen yrkas

1. att riksdagen i första hand avslår propositionen,
2. att riksdagen i andra hand uppskjuter ikraftträdandet av förslaget.

1983/84:263 av Arne Svensson (m) och Hans Nyhage (m)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att dispens för redovisning av mervärdeskatt enligt kontantprincipen alltjämt skall kunna beviljas av länsstyrelse i enlighet med vad som anges i motionen.

Utskottet

Riksdagen beslutade våren 1979 att ersätta den dittills gällande huvudregeln om kontantmässig redovisning av mervärdeskatten med en redovisning enligt bokföringsmässiga grunder (faktureringsmetoden). Samtidigt infördes en möjlighet för länsstyrelserna att, om särskilda skäl förelåg, medge att redovisning av skatt även fortsättningsvis skulle få ske enligt kontantmetoden (prop. 1978/79:141, SkU 52).

I propositionen föreslås att denna dispensmöjlighet tas bort. Även vid avbetalningshandel, där redovisning f. n. skall ske i takt med avbetalningarna, skall enligt förslaget mervärdeskatten redovisas enligt faktureringsmetoden. För att undvika ett skattebortfall då en vara återtas av avbetalningssäljaren föreslås att denne skall ha rätt att korrigera sin skatt endast om han kan visa att köparen helt saknat rätt till avdrag för ingående skatt för förvärvet av varan. Av praktiska skäl skall vid avbetalningsaffärer mellan näringsidkare även den som tillämpar bokslutsmetoden redovisa skatt resp. göra avdrag i den redovisningsperiod under vilken varan levererats. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 mars 1984, men för att mildra verkningarna för sådana företag som drabbas särskilt hårt av övergången föreslås en möjlighet till anstånd med betalning av skatten på fordringar som uppkommit under en redovisningsperiod som infaller under tiden mars–oktober 1984. Ett sådant anstånd bör enligt förslaget medges längst till utgången av år 1984. Härutöver

föreslås några detaljändringar i mervärdeskattelagen att träda i kraft den 1 januari 1984.

I tre av de fyra motioner som väckts med anledning av propositionen framhålls att man inte tillräckligt beaktat svårigheterna för avbetalningshandeln och postorderhandeln vid en övergång till räkenskapsenlig redovisning. Wiggo Komstedt (m), som närmast tänker på bilhandeln, yrkar i motion 262 i första hand att propositionen avslås, i andra hand att ikraftträdandet uppskjuts. Arne Svensson och Hans Nyhage (båda m) begär i motion 263 ett riksdagsbeslut om att redovisning av mervärdeskatt skall ske senast ett år efter det att en vara levererats eller en tjänst har fullgjorts. Inger Josefsson och Lennart Brunander (båda c) föreslår i motion 261 att länsstyrelserna får rätt att medge anstånd till utgången av år 1986 med skatteinbetalningen på fordringar under 1984.

Bakgrunden till regeringsförslaget är ett uttalande av skatteutskottet i samband med 1979 års riksdagsbeslut (SkU 1978/79:52). Enligt detta uttalande borde ansträngningar göras för att avveckla dispensförfarandet och skapa ett enhetligt redovisningssystem.

I propositionen konstateras att kontantmetoden ger den redovisningsskyldige en favör i likviditets- och konkurrenshänseende i förhållande till den som inte får tillämpa kontantmetoden. Denna konkurrenssnedvridning förstärks – menar departementschefen – av det förhållandet att kreditgivningen inom näringslivet på senare tid i allt större utsträckning har utvecklats mot att kundfordringarna belånas, vilket innebär att skatteredovisningen ändå kan ske enligt kontantmetoden. Vidare anges att bestämmelserna om redovisning av mervärdeskatt vid avbetalningsköp kommit att utnyttjas på ett ej avsett sätt vid försäljning till köpare som inte är mervärdeskattskyldiga.

Förslaget i propositionen bygger på ett betänkande av mervärdeskatteutredningen. Utredningen har funnit att en övergång till en enda redovisningsmetod är motiverad både av skattetekniska skäl och av hänsyn till konkurrensneutraliteten. Liknande skäl talar enligt utredningen för att även den kontantmässiga skatteredovisningen för avbetalningshandeln slopas.

Utskottet delar finansministerns och mervärdeskatteutredningens uppfattning, som också stöds av flertalet remissinstanser, att tiden nu får anses mogen att avveckla dispenssystemet och kontantmetoden för avbetalningshandeln. Även den föreslagna bestämmelsen om att begränsa en avbetalningssäljares avdragsrätt då en vara tas tillbaka på grund av köparens bristande betalning finner utskottet välmotiverad. Vid avbetalningshandel mellan näringsidkare bör – som föreslås i propositionen – av praktiska skäl också den som redovisar enligt bokslutsmetoden redovisa utgående skatt resp. göra avdrag för ingående skatt i anslutning till leveransen. Reglerna härom kräver, enligt vad utskottet funnit, ett visst förtydligande så att det klart framgår att dessa principer gäller generellt för alla. Utskottet föreslår därför vissa ändringar i 5 a och 17 §§.

De nya reglerna bör, som föreslås, gälla fr. o. m. den 1 mars 1984. För att

underlätta övergången för företag som lämnar särskilt långa krediter till sina kunder – det kan t. ex. gälla vissa postorderföretag – föreslås i propositionen att en möjlighet öppnas för länsstyrelsen att medge anstånd med betalningen av skatt, dock längst till utgången av år 1984. Utskottet finner det välbetänkt att införa en sådan anståndsmöjlighet men anser – i likhet med motionärerna bakom motion 261 – att betalningsfristen, då synnerliga skäl föreligger, bör kunna förlängas ytterligare, dock längst till utgången av år 1985. Utskottet vill dock betona att anstånd efter utgången av år 1984 bör medges endast när fråga är om extraordinära omständigheter. För att man skall få en enhetlig och fast tillämpning bör enligt utskottets mening beslut om anstånd fattas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. Utskottet föreslår att övergångsbestämmelserna utformas i enlighet härmed.

På förekommen anledning vill utskottet ta upp en särskild fråga i anslutning till övergångsbestämmelserna. Det har förekommit erbjudanden i dagspressen om att den som har köpt en vara på avbetalning skall, innan varan slutbetalats, kunna överlåta varan till en annan person med bibehållen möjlighet för den ursprunglige säljaren att redovisa mervärdeskatten enligt kontantmetoden. Utskottet förordar att man i övergångsbestämmelserna tar in ett förtydligande av innebörd att gäldenärsbyte alltid skall medföra att redovisningsskyldighet inträder för ursprungssäljaren.

I övrigt har utskottet inte funnit anledning till erinran mot regeringens förslag. Med de ändringar utskottet föreslagit tillstyrker utskottet propositionen och avstyrker motionerna 261-263 i den mån de ej kan anses tillgodosedda genom utskottets ställningstagande.

I motion 234 av Knut Wachtmeister m. fl. (m) begärs en utredning om att slopa mervärdeskatten vid import, eftersom importföretagen ändå får lyfta av denna mervärdeskatt i sin egen mervärdeskatteredovisning. Härigenom skulle man enligt motionärerna uppnå att tullverkets personal kunde ägna sig åt mera angelägna uppgifter. Bortfallet av ränteintäkter till statskassan måste enligt motionärerna ses mot att man får högre skatteinkomster från importföretagen och att devalveringen utgjort en stor belastning för dessa företag.

Enligt gällande bestämmelser får avdrag för ingående mervärdeskatt som tas ut vid import till landet göras tidigast när tullverkets räkning har mottagits av den skattskyldige. Dessa bestämmelser infördes den 1 juli 1982 och innebar att avdragsrätten kom att inträda vid en senare tidpunkt än tidigare. Motivet för ändringen var att åstadkomma neutralitet mellan kreditimport och annan upphandling inom landet. Dessutom beaktades de positiva ränteeffekterna för statskassan. Skatteutskottet tillstyrkte enigt de nya bestämmelserna, även om m:s företrädare i en reservation uttryckte viss tveksamhet och ville senarelägga ikraftträdandet fyra månader med hänsyn till näringslivets – framför allt speditörernas – ekonomiska situation och den enligt deras mening bristfälliga utredningen bakom det då aktuella regeringsförslaget (SkU 1981/82:63).

Utskottet finner att motionärerna inte har förebringat några bärande skäl för att upphäva de bestämmelser om mervärdeskatt vid import som i konkurrensutjämnande syfte infördes för drygt ett år sedan. Ett bifall till motionen skulle dessutom få negativa ränteeffekter för statskassan. På grund härav avstyrker utskottet motionen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *slopande av kontantmetoden m. m.*
att riksdagen med anledning av proposition 1983/84:75 och motionerna 1983/84:261, 1983/84:263 och 1983/84:262 yrkande 2 samt med avslag på motion 1983/84:262 yrkande 1 antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt med de ändringarna att 5 a och 17 §§ samt ikraftträdandebestämmelserna erhåller följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse.

Regeringens förslag	*Utskottets förslag*
5 a §	
Redovisningsskyldighet inträder när affärshändelse, genom vilken skattskyldighet har inträtt, enligt god redovisningssed bokförs eller borde ha bokförts, om ej annat följer av andra – *tredje* styckena eller av 5 b §. Är den skattskyldige varken bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1976:125) eller skyldig att föra räkenskaper enligt jordbruksbokföringslagen (1979:141) inträder dock redovisningsskyldighet när skattskyldighet inträder enligt 4 §.	Redovisningsskyldighet inträder när affärshändelse, genom vilken skattskyldighet har inträtt, enligt god redovisningssed bokförs eller borde ha bokförts, om ej annat följer av andra – *fjärde* styckena eller av 5 b §. Är den skattskyldige varken bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1976:125) eller skyldig att föra räkenskaper enligt jordbruksbokföringslagen (1979:141) inträder dock redovisningsskyldighet när skattskyldighet inträder enligt 4 §.
Vid tillhandahållande mot kredit kan länsstyrelsen, när principerna för den skattskyldiges bokföring föranleder det, medge att redovisningsskyldigheten inträder först vid beskattningsårets utgång, dock senast när betalning inflyter eller fordringen diskonteras eller överlåts. *Ett sådant medgivande omfattar inte kreditförsäljning med förbehåll om återtaganderätt enligt lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl.*	Vid tillhandahållande mot kredit kan länsstyrelsen, när principerna för den skattskyldiges bokföring föranleder det, medge att redovisningsskyldigheten *för annan fordran än sådan som avses i tredje stycket* inträder först vid beskattningsårets utgång, dock senast när betalning inflyter eller fordringen diskonteras eller överlåts. *Har vara sålts med förbehåll om återtaganderätt enligt lagen (1978: 599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl. inträder redovisningsskyldigheten när faktura eller motsvarande handling enligt god re-*

Regeringens förslag	*Utskottets förslag*
	dovisningssed har utfärdats eller borde ha utfärdats.
Försätts skattskyldig – – – – – – – – – – – – – –	tidigare ägaren. (Se vidare anvisningarna.)
17 §	
Skattskyldig som är redovisningsskyldig får med de begränsningar som anges i 18 § vid redovisning av skatt avdraga ingående skatt som hänför sig till förvärv eller införsel för verksamhet som medför skattskyldighet. Avdrag får göras även för ingående skatt som hänför sig till framställning för utgivares räkning av tryckt upplaga av sådan publikation som är undantagen från skatteplikt enligt 8 § 6. Rätt till avdrag föreligger för den redovisningsperiod då förvärvet eller införseln enligt god redovisningssed har bokförts eller borde ha bokförts om ej annat följer av andra stycket. Har medgivande enligt 5 a § andra stycket erhållits får avdrag för andra förvärv än sådana som *skett med förbehåll om återtaganderätt enligt lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl.* göras först vid beskattningsårets utgång eller när betalning dessförinnan har erlagts. Avdrag för ingående skatt som hänför sig till förskotts- eller a conto-likvid får göras under den redovisningsperiod då betalning har erlagts eller, i fråga om byggnads- eller anläggningsentreprenad, när faktura med uppgift om skattens belopp har mottagits. Har skattskyldig försatts i konkurs inträder avdragsrätt senast vid konkursutbrottet i fråga om ingående skatt, som hänför sig till förvärv, införsel eller förskotts- eller a conto-likvid före konkursutbrottet.	Skattskyldig som är redovisningsskyldig får med de begränsningar som anges i 18 § vid redovisning av skatt avdraga ingående skatt som hänför sig till förvärv eller införsel för verksamhet som medför skattskyldighet. Avdrag får göras även för ingående skatt som hänför sig till framställning för utgivares räkning av tryckt upplaga av sådan publikation som är undantagen från skatteplikt enligt 8 § 6. Rätt till avdrag föreligger för den redovisningsperiod då förvärvet eller införseln enligt god redovisningssed har bokförts eller borde ha bokförts om ej annat följer av andra *eller tredje* stycket. Har medgivande enligt 5 a § andra stycket erhållits får avdrag för andra förvärv än sådana som *avses i andra eller tredje stycket* göras först vid beskattningsårets utgång eller när betalning dessförinnan har erlagts. Avdrag för ingående skatt som hänför sig till förskotts- eller a contolikvid får göras under den redovisningsperiod då betalning har erlagts eller, i fråga om byggnads- eller anläggningsentreprenad, när faktura med uppgift om skattens belopp har mottagits. Har skattskyldig försatts i konkurs inträder avdragsrätt senast vid konkursutbrottet i fråga om ingående skatt, som hänför sig till förvärv, införsel eller förskotts- eller a conto-likvid före konkursutbrottet. *Har vara förvärvats genom kreditköp med förbehåll från säljaren om återtaganderätt enligt lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl. får avdrag för den ingående skatten, oavsett principerna för den skattskyldiges bokföring, göras för den redovis-*

Regeringens förslag	*Utskottets förslag*
	ningsperiod under vilken faktura eller motsvarande handling har mottagits.
Vid förvärv – – – – – – – – – – – föreskrivs i 49 §. (Se vidare anvisningarna.)	
Ikraftträdandebestämmelserna	
Denna lag – – – – – – – – – – – – – den 1 mars 1984.	
1. De nya bestämmelserna i 5 a, 15 och 17 §§ samt anvisningarna till 17 § tillämpas, om annat inte följer av punkterna 2 och 3 på leveranser och tillhandahållanden som sker efter ikraftträdandet.	1. De nya bestämmelserna i 5 a, 15 och 17 §§ samt anvisningarna till 17 § tillämpas, om annat inte följer av punkterna 2 och 3 på leveranser och tillhandahållanden som sker efter ikraftträdandet. *Har vara före ikraftträdandet sålts med förbehåll om återtaganderätt enligt konsumentkreditlagen (1977:981) inträder redovisningsskyldighet för resterande del av kreditbeloppet då säljaren efter ikraftträdandet godtar annan än den ursprunglige köparen som kredittagare, om redovisningsskyldighet inte har inträtt redan tidigare.*
2. Ett medgivande som har lämnats enligt de äldre bestämmelserna i 5 a § tredje stycket upphör att gälla vid utgången av februari månad 1984. I sådana fall får länsstyrelsen, när synnerliga skäl föreligger, medge anstånd med betalningen av skatt, som hänför sig till fordringar som har uppkommit under perioderna mars-april, maj-juni, juli-augusti och september-oktober 1984 och för vilka likvid inte har influtit vid utgången av resp. redovisningsperiod. Sådant anstånd får medges längst till utgången av år *1984*.	2. Ett medgivande som har lämnats enligt de äldre bestämmelserna i 5 a § tredje stycket upphör att gälla vid utgången av februari månad 1984. I sådana fall får *regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer,* när synnerliga skäl föreligger, medge anstånd med betalningen av skatt, som hänför sig till fordringar som har uppkommit under perioderna mars-april, maj-juni, juli-augusti och september-oktober 1984 och för vilka likvid inte har influtit vid utgången av resp. redovisningsperiod. Sådant anstånd får medges längst till utgången av år *1985*.
3. Den som – – – – – – – – – – – – – – – – näringsidkare m. fl.	

2. beträffande *mervärdeskatt vid import*
att riksdagen avslår motion 1983/84:234.

Stockholm den 8 december 1983

På skatteutskottets vägnar
RUNE CARLSTEIN

Närvarande: Rune Carlstein (s), Knut Wachtmeister (m), Valter Kristenson (s), Stig Josefson (c)*, Olle Westberg (s), Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Egon Jacobsson (s), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp), Anita Johansson (s), Lars Hedfors (s), Anna Lindh (s) och Ewy Möller (m).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

Knut Wachtmeister, Bo Lundgren, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "utskottet motionen." bort ha följande lydelse.

Som framgår av den lämnade redogörelsen ställde sig m:s företrädare i skatteutskottet tveksamma till de nya avdragsbestämmelserna för mervärdeskatten vid import redan när det då aktuella regeringsförslaget behandlades i utskottet. Skälen härför var att enligt deras mening ingen hänsyn tagits till de faktiska affärsförhållandena och att framför allt speditörerna skulle hamna i en bekymmersam ekonomisk situation. Vidare kritiserade m-ledamöterna den brådska med vilken ändringen geomfördes och den bristfälliga utredningen bakom det då aktuella regeringsförslaget. Endast med hänsyn till det statsfinansiella läget ansåg sig m-ledamöterna kunna till nöds godta förslaget, om ikraftträdandet uppsköts fyra månader.

Sedan riksdagen behandlade frågan har – som påpekas i motion 234 – flera omständigheter inträffat som väsentligt ändrar på förutsättningarna för den nuvarande regleringen på området och som talar för att man slopar tvånget för importföretagen att erlägga mervärdeskatt vid import. Utskottet tänker närmast på devalveringen hösten 1982 som medfört en särskilt svår belastning för importföretagen. Vidare vill utskottet peka på att den knappa anslagstilldelningen till tullverket har gjort det angeläget att ta bort onödiga uppgifter för tullen, så att dess personal kan ägna sig åt väsentligare frågor, t. ex. jakt på narkotika.

Mot bakgrund härav och då som nämnts endast en bristfällig utredning föregått införandet av de nuvarande reglerna är det påkallat att en utvärdering och omprövning av hela systemet med mervärdeskatteuppbörden vid import snarast kommer till stånd. Den tid det nuvarande systemet varit i bruk – snart ett och ett halvt år – torde enligt utskottet ge tillräckligt underlag för att bedöma om det bör vara kvar. Enligt utskottets mening bör man kunna uppnå ett enklare och mera lättadministrerat system genom att ta bort inbetalningsskyldigheten och avdragsrätten. Utskottet anser vidare att konkurrenssynpunkterna minskat i betydelse på grund av devalveringen, som medfört att importen fördyrats. De ränteintäkter staten går miste om

torde enligt utskottet till stor del kompenseras genom högre skatteinkomster från de berörda företagen

På grund av det anförda tillstyrker utskottet bifall till motionen.

dels att utskottet under mom. 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:234 som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet anfört om mervärdeskatten vid import.

minab/gotab Stockholm 1983 77375